

Zagrożenia terrorystyczne w Unii Europejskiej w 2024 roku. Analiza „TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025”

Terrorist threat in the European Union in 2024.

Analysis of the EU Terrorism Situation and Trend Report 2025

SEBASTIAN WOJCIECHOWSKI

 <https://orcid.org/0000-0002-7972-6618>

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Instytut Zachodni w Poznaniu

ARTUR WEJKSZNER

 <https://orcid.org/0000-0002-7638-9708>

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Abstrakt

Autorzy artykułu dokonali analizy zagrożeń terrorystycznych w Unii Europejskiej w 2024 r. na podstawie danych zawartych w raporcie Europolu pt. *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025* oraz scharakteryzowali je z uwzględnieniem danych dotyczących poszczególnych państw UE. Pod uwagę został wzięty zarówno aspekt przedmiotowy tych zagrożeń (ze strony grup dżihadystycznych, pravicowych, lewicowych i anarchistycznych, etnonacjonalistycznych i separatystycznych oraz innych), jak i ilościowy (np. liczba ataków i osób aresztowanych z powodu terroryzmu). Z danych zawartych w raporcie wynika, że w 2024 r. w UE zmniejszyła się liczba ataków terrorystycznych w porównaniu z 2023 r. (z 120 do 58), ale jednocześnie zwiększyła się liczba państw członkowskich UE (z 7 do 14), w których doszło do ataków. Wzrosła również liczba ataków o charakterze dżihadystycznym

(z 14 do 24), a także liczba osób aresztowanych z powodu terroryzmu (z 426 do 449). Ponadto sukcesywnie obniża się wiek terrorystów. W działaniach terrorystycznych są wykorzystywane nowe rozwiązania technologiczne, np. drony, druk 3D czy sztuczna inteligencja. Bardzo niepokojącym zjawiskiem są coraz silniejsze powiązania terrorystów z grupami przestępczymi oraz służbami specjalnymi państw. Te zjawiska świadczą o ciągłych zmianach charakteru zagrożeń terrorystycznych w UE.

Słowa kluczowe

terroryzm, Unia Europejska, bezpieczeństwo, Europol, raport TE-SAT

Abstract

The authors of the article analysed the terrorist threats in the European Union in 2024 based on the data contained in the Europol report entitled *TE-SAT European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025* and characterised them with reference to data concerning individual EU Member States. The authors described both the objective aspect of the threats (from jihadist, right-wing, left-wing and anarchist, ethno-nationalist and separatist groups, and others) and the quantitative aspect (e.g. the number of attacks and people arrested for terrorism). Data from the report indicate that in 2024, the number of terrorist attacks in the EU decreased compared to 2023 (from 120 to 58), but at the same time, the number of EU Member States experiencing attacks increased (from 7 to 14). The number of jihadist attacks has also escalated (from 14 to 24). An increase in the number of people arrested for terrorism-related crimes was also recorded (from 426 to 449). Furthermore, it is evident that the age of terrorists is gradually decreasing. New technological solutions, such as drones, 3D printing and artificial intelligence, are being used in terrorist activities. Of particular concern are the growing links between terrorists and criminal groups and the intelligence services of hostile states. All the above evidence demonstrates the constant changes in the nature of terrorist threats in the EU.

Keywords

terrorism, European Union, security, Europol, TE-SAT Report

Wprowadzenie

Zmiany, które dokonują się we współczesnym terroryzmie, zachodzą na wielu płaszczyznach i dotyczą różnych części świata¹. Obejmują m.in. zmianę profilu sprawców (np. coraz niższy wiek), taktyk i strategii działania terrorystów czy wykorzystanie przez nich nowinek technologicznych (np. sztucznej inteligencji, druku 3D, dronów, systemów Starlink²). Można to potwierdzić na przykładzie sytuacji w Unii Europejskiej. W artykule autorzy przeanalizowali najnowszy raport Europolu pt. *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*³ (dalej: raport TE-SAT 2025) oraz scharakteryzowali zagrożenia terrorystyczne z uwzględnieniem danych dotyczących poszczególnych państw członkowskich UE. Omówili zarówno aspekt przedmiotowy zagrożenia (ze strony grup dżihadystycznych, prawicowych, lewicowych i anarchistycznych, etnonacjonalistycznych i separatystycznych oraz innych), jak i ilościowy (np. liczba ataków i osób aresztowanych z powodu terroryzmu).

Międzynarodowy kontekst zagrożenia terrorystycznego w Unii Europejskiej

Analiza zagrożenia terrorystycznego w UE wymaga uwzględnienia szerszego kontekstu. Duży wpływ na to zagrożenie ma konflikt w Strefie Gazy, z którym wiążą się liczne ataki oraz wezwania do stosowania przemocy, szerzone przez fundamentalistów m.in. w internecie. Należy również zwrócić uwagę

¹ Na temat ewolucji zagrożenia terrorystycznego w UE w latach 2021–2024 zob. np.: S. Wojciechowski, *Hybrydowy wymiar współczesnego terroryzmu a infrastruktura krytyczna. Analiza raportów Europolu TE-SAT z lat 2021–2024*, „Terroryzm – studia, analizy, prewencja” 2025, wydanie specjalne: *Zagrożenia terrorystyczne i sabotażowe infrastruktury krytycznej*. <https://doi.org/10.4467/27204383TER.25.008.21511>; S. Wojciechowski, *Terrorism – old wine in new bottles*, Defence24, 21 VII 2025 r., <https://defence24.com/geopolitics/terrorism-old-wine-in-new-bottles> [dostęp: 25 VII 2025].

² Komitet Rady Bezpieczeństwa ONZ ds. Zwalczania Terroryzmu uznał bezzałogowe systemy powietrzne za jedno z głównych zagrożeń terrorystycznych. Wynika to zarówno z rosnących zdolności logistyczno-finansowych struktur terrorystycznych, jak i z szybkiego rozwoju rynku dronów komercyjnych czy wojskowych. Zob. *Wojny dronów: jak to się robi w Afryce [ANALIZA]*, Defence24, 31 V 2025 r., https://defence24.pl/technologie/wojny-dronow-jak-to-sie-robi-w-afryce-analiza#goog_rewarded [dostęp: 18 VII 2025].

³ Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf [dostęp: 20 VII 2025].

na sukces opozycji w Syrii, szczególnie jej islamistycznych nurtów, co dźhadyści cały czas wykorzystują w celach propagandowych czy militarnych⁴. W kontekście analizy zagrożenia w UE ważne jest także to, że grupy powiązane z Państwem Islamskim czy Al-Kaidą bardzo umocniły swoją pozycję w Afryce, głównie w Sahelu. W ocenie Europolu celem bojówek szkolonych w Afryce jest Europa, a wspomniane grupy przekształcają państwa Sahelu (zwłaszcza Mali, Burkinę Faso i Niger) w centrum globalnego terroryzmu. Ma to bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo w UE. Sahel stał się zapleczem dla coraz większej liczby terrorystów z zagranicy, którzy szukają nowych frontów walki po wycofaniu się np. z Syrii czy Iraku. Co więcej, działające tam formacje – np. powiązane z Al-Kaidą: Grupa Wsparcia Islamu i Muzułmanów (Jama'at Nusrat al-Islam wal-Muslimin, JNIM), Asz-Szabab (Harakat asz-Szabab al-Mudżahidin, HSM) oraz Państwo Islamskie Prowincji Zachodnioafrykańskiej (Islamic State West Africa Province, ISWAP) i Państwo Islamskie Prowincji Sahel (Islamic State Sahel Province, ISSP) – rozszerzają swoje wpływy. Obecnie zagrażają one również państwom położonym nad Zatoką Gwinejską, w tym Togo, Beninowi, Ghanie i Wybrzeżu Kości Słoniowej. Jednym ze skutków tej sytuacji są dramatyczne dane dotyczące liczby ofiar śmiertelnych spowodowanych działaniami terrorystycznymi na świecie. W 2024 r. ponad połowa tych osób (51%) zginęła w regionie Sahelu (w 2023 r. było to 48%)⁵.

Jak już wspomniano, fundamentaliści w Afryce szerzą propagandę za pomocą platform cyfrowych. Jest ona rozpowszechniana w wielu językach i skierowana także do młodych Europejczyków. Poważnym problemem jest również wykorzystywanie przez terrorystów systemów Starlink – zarówno do komunikacji, jak i walki zbrojnej. Systemy te są przydatne zwłaszcza na rozległych obszarach Afryki Zachodniej, pozbawionych tradycyjnej infrastruktury komunikacyjnej. Zwraca na to uwagę w swoim raporcie Globalna Inicjatywa przeciwko Transnarodowej Przestępczości Zorganizowanej (Global Initiative against Transnational Organized Crime)⁶. W związku

⁴ Jednym z przejawów jest atak ISIS na żołnierzy amerykańskich w Syrii 13 grudnia 2025 r. Zob. E. Kourdi, N. Bertrand, *Trump pledges retaliation after two US soldiers, one civilian interpreter killed in Syria*, CNN, <https://edition.cnn.com/2025/12/13/politics/two-us-army-soldiers-killed-in-syria> [dostęp: 17 XII 2025].

⁵ *Europol: Afryka jest problemem dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Onet, 26 VI 2025 r., <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/europol-afryka-jest-problemem-dla-bezpieczenstwa-unii-europejskiej/f6pm9xl> [dostęp: 20 VII 2025].

⁶ *Observatory of Illicit Economies in West Africa*, <https://riskbulletins.globalinitiative.net/download/wea-obs-012-screen-pdf.pdf> [dostęp: 10 VII 2025].

z tym Europol wzywa państwa europejskie do zacieśniania współpracy z podmiotami afrykańskimi i przewidywania ryzyka związanego z potencjalnymi zagrożeniami, w tym napływem do Europy wyszkolonych terrorystów islamskich⁷.

Kolejnym poważnym wyzwaniem dla bezpieczeństwa państw członkowskich UE jest terroryzm państwowy wspierany lub bezpośrednio realizowany przez Rosję i powiązane z nią państwa. Przejawia się on nie tylko w cyberatakach i aktach terroru, lecz także w werbowaniu cudzoziemców, m.in. za pomocą komunikatora Telegram, do organizowania sabotażu w Europie. Zwracają na to uwagę zarówno europejskie służby specjalne, jak i np. Organized Crime and Corruption Reporting Project – amerykańska organizacja pozarządowa zajmująca się dziennikarstwem śledczym⁸. Wprost nawiązuje do tego również raport *Russia's Crime-Terror Nexus. Criminality as a Tool of Hybrid Warfare in Europe*⁹.

Zagrożenia terrorystyczne w Unii Europejskiej w 2024 roku na tle danych z lat 2022–2023

Prezentacja danych z 2024 r. na tle lat wcześniejszych umożliwi prześledzenie dynamiki zmian zachodzących w omawianych zjawiskach.

Ataki terrorystyczne – ogólna charakterystyka

Jak wynika z raportu TE-SAT 2025, w 2024 r. Europol odnotował łącznie 58 ataków terrorystycznych (w tym: 34 przeprowadzone, 5 nieudanych i 19 udaremnionych) w 14 państwach członkowskich UE. Najwięcej ataków było we Włoszech (20), następnie we Francji (14), Niemczech (6), Austrii i Grecji (po 3), Czechach, Danii, Litwie (po 2) oraz w Belgii, Irlandii, Holandii,

⁷ Zob. np.: A. Wejkszner, *Europejska armia kalifatu. Tom 1. Centrum supersieci*, Warszawa 2020; A. Wejkszner, *Europejska armia kalifatu. Tom 2. Peryferie supersieci*, Warszawa 2023.

⁸ 'Make a Molotov Cocktail': How Europeans Are Recruited Through Telegram to Commit Sabotage, Arson, and Murder, Organized Crime and Corruption Reporting Project, 26 IX 2024 r., <https://www.occrp.org/en/investigation/make-a-molotov-cocktail-how-europeans-are-recruited-through-telegram-to-commit-sabotage-arson-and-murder> [dostęp: 20 VII 2025]; *How crime is accelerated by AI*, Europol, <https://www.europol.europa.eu/media-press/europol-podcast/episode-21-how-crime-is-accelerated-by-ai> [dostęp: 21 VII 2025].

⁹ *Russia's Crime-Terror Nexus. Criminality as a Tool of Hybrid Warfare in Europe*, https://icct.nl/sites/default/files/2025-09/Russia%20Crime%20Terror%20Nexus_Criminality%20as%20a%20Tool.pdf [dostęp: 16 XII 2025].

Słowacji, Hiszpanii i na Malcie (po 1). Terrorystom dżihadystycznym przypisano 24 ataki, lewicowym i anarchistycznym – 21, jako inną formę zagrożenia terrorystycznego sklasyfikowano 8 ataków, 4 miały charakter separatystyczny, a 1 – prawicowy (tabela 1).

Mimo że w 2024 r. liczba ataków zdecydowanie spadła (w 2023 r. było ich 120¹⁰, w 2024 r. – 58), to dane zawarte w raporcie Europolu nie napawają optymizmem. Liczba państw członkowskich UE, w których doszło do ataków, wzrosła bowiem z 7 do 14. Jest to widoczne zwłaszcza w przypadku zagrożenia dżihadystycznego. W 2023 r. zarejestrowano 14 ataków o takim charakterze w 4 państwach, w 2024 r. było ich 24 i dotyczyły 7 krajów. Ataki o podłożu dżihadystycznym spowodowały największą liczbę ofiar śmiertelnych w porównaniu z atakami terrorystycznymi innego typu. W 2024 r. w ich wyniku w UE zginęło 5 osób, a 18 zostało rannych.

W 2024 r. najwięcej ataków (12) było wymierzonych w cywilów. Osiem ataków przeprowadzili dżihadysty, 3 – sprawcy powiązani z terroryzmem o podłożu etnonacjonalistycznym lub separatystycznym, a 1 sklasyfikowano jako inną formę terroryzmu. Drugim najczęściej atakowanym celem był sektor przemysłowy (państwowy) – 9 zdarzeń. Wszystkie ataki zorganizowali terroryści lewicowi i anarchistyczni. Inne popularne cele to: prywatne przedsiębiorstwa (5), podmioty/symbole religijne (5), infrastruktura krytyczna (4), podmioty polityczne (4) i organy ścigania (4). Ataki miały miejsce przede wszystkim w miastach (45), znacznie mniej było ich na obszarach wiejskich (13).

Najczęstszą formą działania terrorystów były podpalenia (wykorzystane w 22 atakach). Następne w kolejności były: zamachy bombowe (11 ataków), pchnięcia nożem (8), użycie broni palnej (6), zniszczenie mienia (6) oraz porwania (1). W większości ataków (15) zostały wykorzystane eskalatory ognia. Sięgali po nie przede wszystkim terroryści lewicowi i anarchistyczni (11 ataków). Improwizowanych urządzeń wybuchowych użyto w 10 przypadkach, broni białej również w 10 (ataki przeprowadzone przez dżihadystów), a improwizowanych urządzeń zapalających w 6.

¹⁰ Zob. np. S. Wojciechowski, A. Wejkszner, *Nowe oblicze zagrożenia terrorystycznego w Unii Europejskiej. Analiza „TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2024” i innych źródeł, „Terroryzm – studia, analizy, prewencja” 2025, nr 7, s. 13–33.* <https://doi.org/10.4467/27204383TER.25.025.21802>.

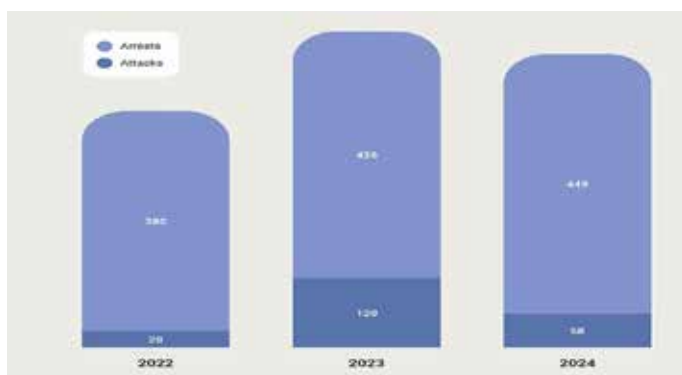
Tabela 1. Liczba zamachów terrorystycznych w państwach UE w 2024 r. z uwzględnieniem podziału na motywacje ideologiczne sprawców (prezentowane liczby obejmują ataki przeprowadzone, nieudane i udaremnione).

PAŃSTWO	TYP TERRORYZMU					RAZEM
	DŻIHADYSTYCZNY	PRAWICOWY	LEWICOWY I ANARCHISTYCZNY	ETNONACJONALISTYCZNY I SEPARATYSTYCZNY	INNE	
Austria	3					3
Belgia	1					1
Czechy					2	2
Dania					2	2
Francja	11			3		14
Grecja			3			3
Hiszpania	1					1
Holandia	1					1
Irlandia	1					1
Litwa					2	2
Malta					1	1
Niemcy	6					6
Słowacja					1	1
Włochy		1	18	1		20
RAZEM	24	1	21	4	8	58

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 62 [dostęp: 20 VII 2025].

Aresztowania za przestępstwa terrorystyczne

Należy podkreślić, że wzrosła ogólna liczba osób aresztowanych za przestępstwa terrorystyczne¹¹. W 2023 r. było tych osób 426, w 2024 r. – 449 (wykres 1) w 20 państwach członkowskich UE. Zatrzymani to głównie mężczyźni – 405 osób. Najwięcej aresztowań dokonano w Hiszpanii (90 osób), następnie we Francji (69), Włoszech (62) i Niemczech (55). W Polsce odnotowano 13 zatrzymań, przy czym 1 przypadek dotyczył działań terrorystycznych o charakterze dżihadystycznym, a za niesklasyfikowane uznano 12 zdarzeń.



Wykres 1. Liczba ataków terrorystycznych oraz liczba osób aresztowanych z powodu prowadzenia działalności terrorystycznej w UE w latach 2022–2024 (prezentowane liczby dotyczące ataków obejmują ataki przeprowadzone, nieudane i udaremnione).

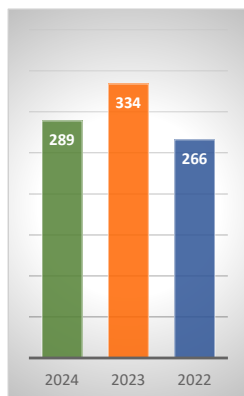
Źródło: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 13 [dostęp: 20 VII 2025].

W UE większość aresztowań w 2024 r. dotyczyła sprawców terroryzmu dżihadystycznego (289). W porównaniu z rokiem poprzednim ta liczba spadła z 334 (wykres 2).

Prawie połowę (136) z 289 osób aresztowano w dwóch państwach – Francji i Hiszpanii. Zdecydowaną większość (88%) zatrzymanych stanowili mężczyźni. Byli to w dużej części nastolatki lub mężczyźni, którzy nie

¹¹ W Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępującej decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniającej decyzję Rady 2005/671/WSiSW „przestępstwo terrorystyczne” zostało określone jako czyn karalny popełniony w celu poważnego zastraszenia ludności, wywarcia nieuprawnionej presji na rząd lub organizację międzynarodową bądź destabilizacji kluczowych struktur państwa. Dyrektywa ta ustanawia wspólne ramy definicyjne, przepisy wewnętrzne państw członkowskich UE różnią się szczegółami.

ukończyli 27 lat. Niecałej połowie zatrzymanych postawiono zarzuty przynależności do organizacji terrorystycznej lub kolportowania dżihadystycznej propagandy w internecie¹².



Wykres 2. Liczba aresztowań osób podejrzewanych o przestępstwa terrorystyczne o charakterze dżihadystycznym w państwach członkowskich UE w latach 2022–2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 26 [dostęp: 20 VII 2025].

W przypadku innych form terroryzmu odnotowano wzrost liczby zatrzymanych. Dotyczy to zwłaszcza sprawców: terroryzmu skrajnie prawicowego, skrajnie lewicowego i anarchistycznego oraz niesklasyfikowanych jego przejawów¹³.

W 2024 r. na terytorium państw członkowskich UE w związku z podejrzeniami o aktywność terrorystyczną motywowaną ideologią skrajnie prawicową aresztowano prawie dwa razy więcej osób niż rok wcześniej

¹² Europol, *TE-SAT...*, s. 26–27.

¹³ Do tej grupy zaliczono np. przejawy sabotażu zgłoszone przez Polskę i Hiszpanię, a realizowane na zlecenie obcych służb. W analizowanym okresie zatrzymano w tych krajach 9 osób zwerbowanych przez rosyjskich agentów. Jak poinformował 29 VII 2025 r. Jacek Dobrzyński, rzecznik prasowy ministra koordynatora służb specjalnych: „Funkcjonariusze Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego ustalili, że za dwoma podpaleniami, które miały miejsce w 2024 roku w Polsce stoi 27-letni Kolumbijczyk działający na zlecenie rosyjskiego wywiadu. Do zdarzeń doszło 23 maja ubiegłego roku w Warszawie i tydzień później, 30 maja w Radomiu”. Zob. *Pożary w Polsce. Kolumbijczyk miał działać na zlecenie Rosji. Ustalenia ABW*, Rzeczpospolita, 29 VII 2025 r., <https://www.rp.pl/przestepczosc/art42769991-pozary-w-polsce-kolumbijczyk-mial-dzialac-na-zlecenie-rosji-ustalenia-abw> [dostęp: 30 VII 2025].

(odpowiednio 47 i 26). Wśród zatrzymanych byli wyłącznie mężczyźni w wieku od 12 do 76 lat, mający unijne obywatelstwo.

W przypadku działań terrorystycznych motywowanych ideologią skrajnie lewicową i anarchistyczną policja aresztowała jednak relatywnie niewielką – wobec liczby tych działań – liczbę osób powiązanych z tego rodzaju aktywnością. Było to ogółem 28 osób, z czego 20 zatrzymano w Grecji. Wśród aresztowanych było prawie 5 razy więcej mężczyzn niż kobiet, a ich wiek mieścił się w przedziale od 26 do 78 lat. Nie ujawniono ich afiliacji terrorystycznej, wskazując, że należeli do niezależnych komórek działających w sposób autonomiczny. Greckim śledczym udało się jednak zidentyfikować co najmniej 3 grupy terrorystyczne, do których należało łącznie 10 zatrzymanych osób. Były to: „Partnerstwo Zemsty”, „Konspiracja Zemsty” i „Zbrojna Odpowiedź”.

W związku z podejrzeniami o ekstremizm motywowany ideologią etnonacjonalistyczną w 2024 r. zatrzymano na terytorium państw członkowskich UE 27 osób. Ponad połowa z nich należała do Partii Pracujących Kurdystanu (Partiya Karkerên Kurdistanê). Oskarżono ich o przygotowywanie ataku terrorystycznego, o członkostwo w organizacji terrorystycznej i finansowanie jej działalności oraz o szerzenie propagandy terrorystycznej¹⁴.

Najczęściej powtarzającymi się przestępstwami powiązanymi z terroryzmem były: przynależność do organizacji terrorystycznej (110), planowanie lub przygotowywanie ataku (107) oraz tworzenie i/lub rozpowszechnianie propagandy terrorystycznej (90)¹⁵.

Bardzo niepokojące jest to, że w 2024 r. w UE wzrosła liczba nieletnich i młodych osób zaangażowanych w działalność terrorystyczną i ekstremistyczną. Spośród 449 aresztowanych w 2024 r. 133 było w wieku od 12 do 20 lat, co stanowi ponad 29% wszystkich przypadków zatrzymań za przestępstwa terrorystyczne. Najmłodszy podejrzany miał 12 lat i aresztowano go za planowanie przeprowadzenia ataku. Zdecydowana większość sprawców młodocianych była powiązana z terroryzmem dżihadystycznym. Stawiane wobec nich zarzuty najczęściej dotyczyły: udziału w atakach, tworzenia i rozpowszechniania treści o charakterze radykalnym oraz przynależności do grupy terrorystycznej czy ekstremistycznej. Młodocianymi terrorystami byli przeważnie mężczyźni, którzy proces radykalizacji najczęściej przechodzili w sieci i działali w oderwaniu od struktur organizacyjnych¹⁶.

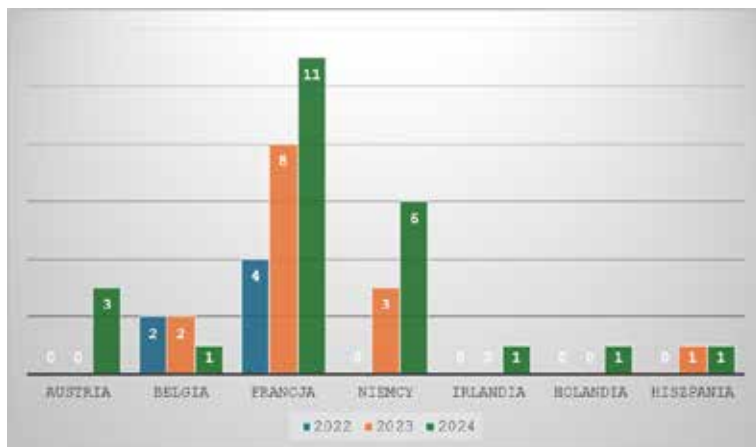
¹⁴ Europol, *TE-SAT...*, s. 50–51.

¹⁵ Tamże, s. 14.

¹⁶ Tamże, s. 10.

Terroryzm motywowany ideologią dżihadystyczną

W 2024 r. terroryzm motywowany ideologią dżihadystyczną¹⁷ stanowił istotne wyzwanie dla bezpieczeństwa państw UE. Świadczą o tym dane dotyczące zarówno przeprowadzonych, jak i nieudanych ataków terrorystycznych. Dżihadysty przeprowadzili po 2 zamachy we Francji i w Niemczech oraz po 1 w Irlandii i Holandii. W ich wyniku 5 osób poniosło śmierć, a 18 zostało rannych¹⁸. Nieudanych ataków było aż trzy razy więcej (wykres 3).



Wykres 3. Liczba ataków terrorystycznych motywowanych ideologią dżihadystyczną w państwach członkowskich UE w latach 2022–2024 (prezentowane liczby obejmują ataki przeprowadzone, nieudane i udaremnione).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 24 [dostęp: 20 VII 2025].

¹⁷ Według autorów raportu dżihadyzm jest definiowany jako radykalny nurt salafizmu (ruchu odrodzenia sunnickich muzułmanów). Jego zwolennicy odrzucają współczesną demokrację, gdyż ich zdaniem ustawodawstwo tworzone przez ludzi jest sprzeczne ze statusem Boga jako jedyne go prawodawcy. Dżihadysty dążą do stworzenia państwa islamskiego rządzonego wyłącznie prawem islamskim (szariatem). W przeciwieństwie do innych nurtów salafickich, dżihadysty legitymizują stosowanie przemocy, odwołując się do klasycznych islamskich doktryn dżihadu (termin ten dosłownie oznacza „dążenie” lub „wysiłek”, ale dżihadysty rozumieją go jako wojnę sankcjonowaną religijnie). Wszyscy, którzy sprzeciwiają się dżihadystycznym interpretacjom prawa islamskiego, są uważani za wrogów islamu, a zatem za uzasadnione cele ataków. Niektórzy dżihadysty jako wrogów postrzegają również szyitów i innych muzułmanów. Zob. tamże, s. 23.

¹⁸ Tamże.

Modus operandi terrorystów dżihadystycznych należy uznać za charakterystyczny dla tej grupy ekstremistów religijnych. Obejmował on bowiem jedynie aktywność indywidualnych terrorystów dżihadystycznych¹⁹. Przynajmniej w dwóch przypadkach (Niemcy i Francja) podejrzewano lub potwierdzono związek sprawców z Państwem Islamskim²⁰. Ich celem były przede wszystkim imprezy masowe, w tym mecze piłkarskie i inne imprezy sportowe we Francji oraz koncert w Austrii. Poza tym próbowano zaatakować miejsca kultu (głównie synagogi) oraz cele związane z wymiarem sprawiedliwości. Zamachowcy najczęściej używali prymitywnej broni – głównie noży. Jednym z przykładów wykorzystania takiej taktyki jest zamach przeprowadzony 2 marca 2024 r. w Zurychu przez 15-letniego chłopca. Zaatakował on 50-letniego ortodoksyjnego Żyda. Chwilę wcześniej opublikował w mediach społecznościowych przysięgę wierności kalifowi Państwa Islamskiego oraz wezwał do przeprowadzania ataków na Żydów i chrześcijan. Proces radykalizacji zamachowca (obywatela Szwajcarii o imigranckich korzeniach) rozpoczął się w Tunezji, w której przebywał w latach 2017–2021²¹. Ewenementem w przypadku tego zdarzenia była transmisja na żywo całego zdarzenia, co według sprawcy miało przynieść skutek propagandowy. Kolejnym przykładem wykorzystania wspomnianej taktyki jest zamach w Solingen, w Niemczech, przeprowadzony 23 sierpnia 2024 r. Zamachowiec zaatakował nożem przypadkowych uczestników miejskiego festiwalu i spowodował śmierć 3 osób²². Tuż przed atakiem skontaktował się za pośrednictwem komunikatora internetowego z przedstawicielem Państwa Islamskiego, który zachęcił go do udokumentowania swoich zamiarów, aby potem wykorzystać ten materiał w celach propagandowych²³. Podobną taktykę zastosowano podczas ataków terrorystycznych dokonanych 15 sierpnia 2024 r. w Galway w Irlandii i 19 września 2024 r.

¹⁹ Na temat tzw. indywidualnego terroryzmu dżihadystycznego zob. A. Wejszner, *Samotne wilki kalifatu? Państwo Islamskie i indywidualny terroryzm dżihadystyczny w Europie Zachodniej*, Warszawa 2018, s. 27–47.

²⁰ Europol, *TE-SAT...*, s. 23.

²¹ *Anti-Semitism: Zurich attacker radicalised in Tunisia and online*, swissinfo.ch, 25 III 2024 r., <https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-politics/zurich-stabber-radicalized-in-tunisia-and-online/74284770> [dostęp: 20 VII 2025].

²² *Anklage gegen ein mutmaßliches Mitglied der ausländischen terroristischen Vereinigung „Islamischer Staat (IS)“ wegen des Messerangriffs in Solingen erhoben*, Der Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, 27 II 2025 r., <https://www.generalbundesanwalt.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2025/Pressemitteilung-vom-27-02-2025.html> [dostęp: 20 VII 2025].

²³ Tamże.

w Rotterdamie w Holandii. Sprawcami byli młodzi mężczyźni w wieku 16 i 22 lat²⁴.

Omówione zdarzenia świadczą o utrzymywaniu się zagrożenia terroryzmem dżihadystycznym na terytorium państw UE (czy szerzej – w Europie Zachodniej) w analizowanym okresie. Potwierdza to także liczba osób aresztowanych w związku z podejrzeniami o udział w tego typu aktywności.

Jedną z głównych przesłanek procesu radykalizacji dżihadystycznej w UE w analizowanym okresie, w tym ataków na cele żydowskie i związane z państwem Izrael, były wydarzenia w Strefie Gazy w 2024 r. wywołane atakiem terrorystów z Hamasu na cele w Izraelu w październiku 2023 r. Propagandiści Al-Kaidy i Państwa Islamskiego wykorzystywali antyizraelską czy antychrześcijańską narrację, posiłkując się obrazami skutków działań odwetowych Izraela w Strefie Gazy²⁵.

Terroryzm motywowany ideologią skrajnie prawicową

Terroryzm grup skrajnie prawicowych²⁶ stanowił w UE w 2024 r. nieporównywalnie mniejsze zagrożenie niż terroryzm dżihadystyczny. W tym czasie doszło jedynie do 1 zamachu motywowanego tą ideologią (wykres 4).

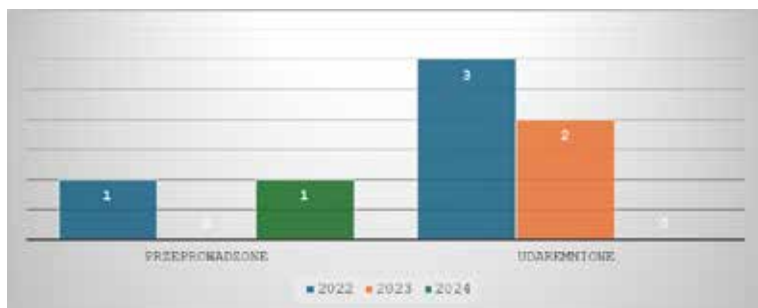
Atak ujęty w raporcie Europolu miał miejsce w Montello we Włoszech 18 marca 2024 r. Domniemany zamachowiec próbował podłożyć ogień przed wejściem do Centrum Islamskiego. Klasyfikacja tego przypadku wydaje się jednak wątpliwa, gdyż nie ujawniono ani politycznej agendy sprawy, ani jego terrorystycznej afiliacji. Celami ataków motywowanych ideologią skrajnie prawicową miały być osoby ras innych niż biała oraz aktywiści skrajnej lewicy i bliżej niezidentyfikowani „wrogowie i zdrajcy”²⁷.

²⁴ Europol, *TE-SAT...*, s. 25.

²⁵ Tamże, s. 29–30.

²⁶ Twórcy raportu przez termin „terroryzm grup skrajnie prawicowych” rozumieją użycie przemocy w celu przekształcenia współczesnego systemu politycznego, społecznego i ekonomicznego w model autorytarny, w którym wartości i instytucje demokratyczne zostałyby odrzucone. Prawicowe ideologie odwołujące się do tego modelu wykorzystują agresywną narrację skupioną na nacjonalizmie, rasizmie, ksenofobii czy innych przejawach nietolerancji. Podstawową koncepcją prawicowego ekstremizmu jest supremacja narodu czy rasy. W praktyce oznacza to, że jakiś wspólny element charakteryzujący daną grupę osób sprawia, że są oni lepsi od innych i uważają dominację nad resztą populacji za swoje naturalne prawo. Ponadto prawicowe ideologie ekstremistyczne popularyzują też idee sprzeciwiające się różnorodności społeczeństwa i równym prawom mniejszości, np. mizoginię, wrogość wobec społeczności LGBTQ+, postawy antyimigracyjne. Zob. tamże, s. 34.

²⁷ Tamże, s. 36–37.



Wykres 4. Liczba ataków terrorystycznych motywowanych ideologią skrajnie prawicową w państwach członkowskich UE w latach 2022–2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 36 [dostęp: 20 VII 2025].

Aby zintensyfikować proces rekrutacji nowych ekstremistów i skłonić ich do wykorzystania przemocy, zwolennicy tej ideologii korzystali z narzędzi internetowych. Swoje wysiłki adresowali przede wszystkim do przedstawicieli środowisk dysfunkcyjnych pod względem społecznym i ekonomicznym, w których dominował kult siły i sprzeciw wobec aktualnych procesów społecznych (np. legalnej i nielegalnej migracji). W tym kontekście szczególnie niebezpieczne były środowiska neonazistowskie, których sieciowa struktura (przypominająca tę tworzoną przez dżihadystów) utrudniała policji i wymiarowi sprawiedliwości ich efektywną penetrację. Na marginesie warto zauważyć, że przedstawiciele tych środowisk doświadczenia związane z użyciem różnych rodzajów broni zdobywali podczas konfliktu rosyjsko-ukraińskiego, walcząc notabene po obu stronach konfliktu²⁸.

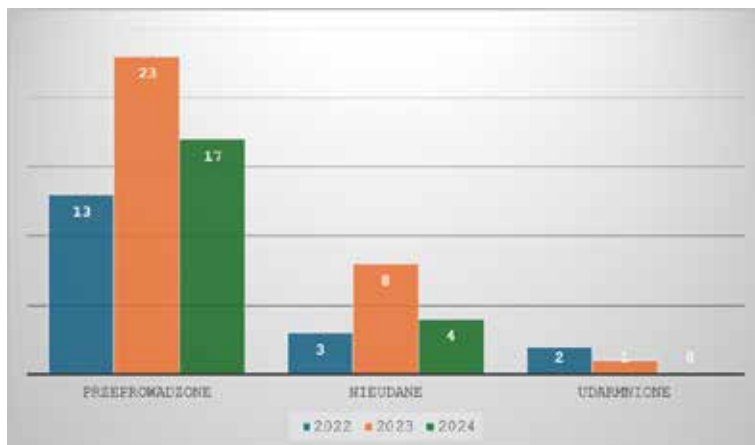
Terroryzm motywowany ideologią skrajnie lewicową i anarchistyczną

W 2024 r. zauważalnie większą aktywność w porównaniu z dwoma powyżej omówionymi przypadkami wykazywały w UE grupy skrajnie lewicowe i anarchistyczne²⁹. Przypisano im łącznie 21 ataków terrorystycznych –

²⁸ Tamże, s. 38.

²⁹ W raporcie przez aktywność terrorystyczną grup skrajnie lewicowych rozumie się aktywność związaną z użyciem przemocy i mającą na celu wywołanie rewolucji motywowanej ideologią marksistowsko-leninowską, skierowanej przeciwko demokratycznemu państwu. Celem takich działań jest ustanowienie socjalizmu, komunizmu czy też bezklasowego społeczeństwa. Terroryzm anarchistyczny to z kolei taka forma przemocy politycznej, której

17 przeprowadzonych i 4 nieudane (wykres 5). Zostały przeprowadzone głównie we Włoszech i w Grecji.



Wykres 5. Liczba ataków terrorystycznych motywowanych ideologią skrajnie lewicową i anarchistyczną w państwach członkowskich UE w latach 2022–2024.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 42 [dostęp: 20 VII 2025].

Modus operandi sprawców nie zmienił się istotnie w porównaniu z latami wcześniejszymi. Ataki były wymierzone głównie w infrastrukturę krytyczną, w tym nieruchomości należące do instytucji państwowych. Z taktycznego punktu widzenia najbardziej efektywne były podpalenia. Spośród 13 przypadków, w których użyto tej taktyki, w 2 wykorzystano tzw. improwizowane urządzenia zapalające, w 4 – improwizowane urządzenia wybuchowe. Za 10 ataków terrorystycznych sprawcy wzięli polityczną odpowiedzialność, umieszczając w większości przypadków oświadczenie w internecie. Najczęściej przywoływanymi powodami podjęcia takiej aktywności były sprzeciw wobec polityki rządu (głównie wobec polityki migracyjnej), a także poglądy antywojenne i antykapitalistyczne. W mniejszym stopniu kładziono nacisk na walkę o prawa zwierząt czy solidarność z towarzyszami represjonowanymi przez wymiar sprawiedliwości.

celem jest zniszczenie aktualnego modelu władzy politycznej i zastąpienia go modelem antydyskryminacyjnym i antykapitalistycznym, promującym równość, wolność i sprawiedliwość społeczną. Zob. tamże, s. 42.

W raporcie Europolu jako przykład ataku terrorystycznego mieszczącego się w ramach analizowanego typu podano zamach na farmę fotowoltaiczną w Tuili we Włoszech dokonany 10 września 2024 r. W wyniku podpalenia zniszczono ok. 2000 paneli należących do portugalskiej firmy Greenvolt Power, co spowodowało straty w wysokości co najmniej 1 mln euro³⁰. Nie zidentyfikowano sprawców. W związku z tym przypisanie tej aktywności kryminalnej do wskazanej grupy zamachów terrorystycznych tylko na podstawie modus operandi sprawców należy uznać za metodologicznie wątpliwe.

Wśród głównych motywów propagandowych popularyzowanych przez członków grup skrajnie lewicowych i anarchistycznych znajdowały się hasła antyfaszystowskie, antyimperialistyczne, antykolonialne, antywojenne i antyautorytarne. Głoszono również hasła solidarności z prześladowanymi Palestyńczykami i Kurdami, a także krytykowano NATO i UE³¹.

Terroryzm motywowany ideologią etnonacjonalistyczną

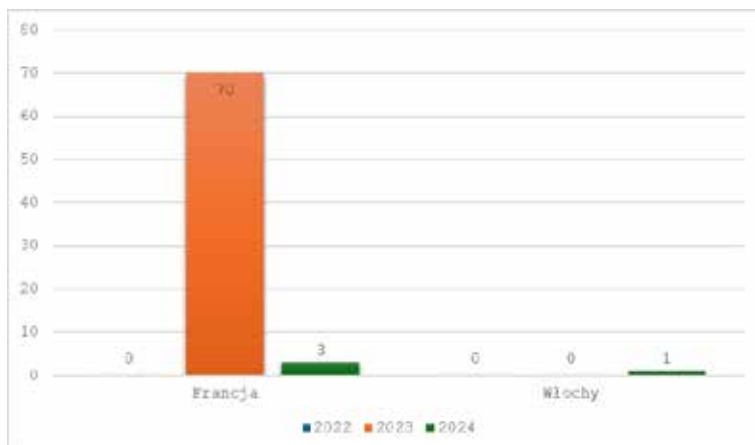
Terrorysty motywowani ideologią etnonacjonalistyczną³² podjęli w 2024 r. relatywnie niewiele, w stosunku do opisanych wcześniej sprawców o innych motywacjach, działań o charakterze terrorystycznym. Odpowiedzialni byli tylko za 4 ataki, co stanowi znaczny spadek w porównaniu z poprzednim rokiem (70 zamachów). Trzy ze wspomnianych zamachów miały miejsce we Francji, a jeden we Włoszech³³ (wykres 6). Za ataki we Francji odpowiedzialność ponoszą, zdaniem tamtejszej policji, Narodowy Front Wyzwolenia Korsyki (Front de libération nationale corse) oraz Tajna Młodzież Korsykańska (Ghjuventù Clandestina Corsa). Nie zmieniła się taktyka przeprowadzanych zamachów (podpalanie nieruchomości).

³⁰ *Attack in Tuili during the night: hundreds of photovoltaic panels destroyed*, L'Unione Sarda.it, 10 IX 2024 r., <https://www.unionesarda.it/en/sardinia/attack-in-tuili-during-the-night-hundreds-of-photovoltaic-panels-destroyed-nuyrob0o> [dostęp: 20 VII 2025].

³¹ Europol, *TE-SAT...*, s. 46–47.

³² Pojęcie grup terrorystycznych o charakterze etnonacjonalistycznym czy separatystycznym obejmuje grupy, których członkowie odwołują się w ramach agendy politycznej do ideologii nacjonalistycznych czy przynależności etnicznej lub narodowej. Celem strategicznym tych grup jest oddzielenie jakiegoś terytorium od już istniejącego państwa i/lub przyłączenie jakiegoś terytorium do innego państwa. Zob. tamże, s. 49.

³³ Tamże, s. 50.



Wykres 6. Liczba ataków terrorystycznych motywowanych ideologią etnonacjonalistyczną i separatystyczną w UE w latach 2022–2024 (prezentowane liczby obejmują ataki przeprowadzone, nieudane i udaremnione).

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf, s. 50 [dostęp: 20 VII 2025].

Raport TE-SAT 2025 zawiera także informacje o aktywności podejmowanej przez irlandzkich terrorystów powiązanych z grupami, które nie popierają procesu pokojowego w Irlandii Północnej (Nowa IRA, IRA Kontynuacji). W analizowanym okresie członkowie żadnej z nich nie powrócili jednak do aktywności terrorystycznej³⁴.

Inne formy aktywności terrorystycznej

W raporcie TE-SAT 2025 wspomniano również o 8 innych przypadkach aktywności terrorystycznej, ale nie sprecyzowano, o jaką afiliację sprawców chodzi. Najbardziej znanym przykładem jest próba zabójstwa premiera Roberta Fico, do której doszło 15 maja 2024 r. w miejscowości Handlova na Słowacji. Sprawca, Juraj Cintula, miał planować atak co najmniej od kwietnia³⁵. Zabrakło jednak – charakterystycznego w przypadku ataku indywidualnego terrorysty – manifestu publikowanego zazwyczaj tuż przed atakiem, w którym zamachowiec wskazywałby motywy użycia przemocy.

³⁴ Tamże, s. 53.

³⁵ J. Zadražilová, *Atentátník se k činu rozhodl hned po prezidentských volbách*, Novinky.cz, 15 V 2024 r., <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-atentatnik-se-k-cinu-rozhodl-hned-po-prezidentskych-volbach-rekl-ministr-40471949> [dostęp: 20 VII 2025].

Polityczne motywacje do jego działań o charakterze kryminalnym zostały przypisane a posteriori przez słowackie służby zajmujące się śledztwem w sprawie³⁶. Równie dyskusyjny jest wspomniany w raporcie atak, do którego doszło 30 maja 2024 r. na Malcie. W pobliżu biura Partii Pracy 18-letni kryminalista zdetonował materiał wybuchowy TATP (trimeryczny nadtleńnik acetonu). Zdaniem służb prowadzących śledztwo w tej sprawie sprawca był niepo czytalny w okresie, w którym doszło do ataku. To uniemożliwia zaklasyfikowanie jego czynu jako aktu terrorystycznego³⁷. Trudno bowiem zgodzić się z decyzją o uznaniu czynu kryminalnego za aktywność terrorystyczną, gdy nie ma możliwości odtworzenia agendy politycznej czy potwierdzenia deklarowanej afiliacji terrorystycznej osoby podejrzewanej o taką aktywność. Wskazanie w raporcie takiego typu aktywności terrorystycznej należy więc uznać za dyskusyjne. Tym bardziej że w kontekście aresztowań osób podejrzewanych o związki z terroryzmem jest mowa raczej o członkach zorganizowanych grup przestępczych, których aktywność przypomina typowe działania kryminalne (nielegalne gromadzenie broni i materiałów wybuchowych, akcje sabotażowe, działania dezinformacyjne) lub – w ostateczności – wpisuje się działania hybrydowe podejmowane przez państwa trzecie nieprzyjazne państwom członkowskim UE.

Wykorzystanie sieci do działań o charakterze terrorystycznym

Gwałtownie narastającym problemem jest zwiększająca się liczba różnych platform internetowych wykorzystywanych np. do rekrutowania nieletnich do działań terrorystycznych czy dokonywania aktów przemocy. Grupy powiązane z taką aktywnością w sieci często opowiadają się za rozpadem struktur demokratycznych przez wprowadzanie chaosu czy stosowanie terroru. Wiele z nich reprezentuje poglądy ideologiczne powiązane z terroryzmem dżihadystycznym, skrajnie prawicowym, skrajnie lewicowym, ale też z satanizmem czy okultyzmem.

W 2024 r. liczba nowych usług w cyberprzestrzeni wykorzystujących do tworzenia i rozpowszechniania propagandy czy mowy nienawiści nowe technologie, w tym sztuczną inteligencję, osiągnęła rekordowy poziom. Odnosi się to szczególnie do terroryzmu skrajnie prawicowego, ale dotyczy też – w różnym stopniu – skrajnie lewicowych i anarchistycznych grup

³⁶ B. Szandelszky, P.D. Josek, P. Jenne, *Slovak authorities charge 'lone wolf' with assassination attempt on the prime minister*, AP, 16 V 2024 r., <https://apnews.com/article/slovakia-prime-minister-shooting-fico-23faba11c0f371ef0f69a34861337ae0> [dostęp: 20 VII 2025].

³⁷ Europoł, *TE-SAT...*, s. 56.

terrorystycznych. Jako przykład można wskazać anarchistyczną organizację terrorystyczną Partnership of Revenge. Większość jej członków nie deklarowała przynależności ideologicznej. Do działania motywował ich głównie zysk finansowy, co wskazuje na zerwanie z tradycyjnymi praktykami stosowanymi do tej pory przez terrorystów o motywacjach anarchistycznych³⁸.

Przez cały 2024 r. bardzo aktywnie była prowadzona propaganda Al-Kaidy i Państwa Islamskiego, w której wykorzystywano – o czym już wspomniano – m.in. wydarzenia w Strefie Gazy. Kilka skoordynowanych kampanii propagandowych dżihadystów było nakierowanych na nakłanianie swoich zwolenników do przeprowadzania ataków. Taką aktywność wykazywali również przedstawiciele innych nurtów terrorystycznych³⁹.

Zwalczanie terroryzmu w Unii Europejskiej

Unia Europejska cały czas podejmuje działania mające na celu zapobieganie terroryzmowi i zwalczanie go. Przykładami takich działań mogą być: „Referral Action Days” – akcja błyskawicznego zgłaszania i usuwania treści terrorystycznych z internetu, tworzenie zespołów zadaniowych zajmujących się np. kryptowalutami i aktualizacją listy zagranicznych bojowników czy wykorzystywanie mobilnych laboratoriów do analizy improwizowanych ładunków wybuchowych. Działania te należy jednak uznać za niewystarczające. Unia potrzebuje nowego, kompleksowego podejścia do terroryzmu. Jest to istotne ze względu na eskalację i ewolucję tego zagrożenia, obejmującą m.in.: masowy przemysł broni z Bałkanów czy Ukrainy, wykorzystanie przez terrorystów nowoczesnych rozwiązań, np. dronów, broni wytworzonej w technologii 3D, sztucznej inteligencji, kryptowalut. Konieczne jest również zwalczanie działań terrorystycznych prowadzonych w cyberprzestrzeni i powiązań terrorystów z grupami przestępczymi i służbami specjalnymi państw. Dotyczy to zwłaszcza polityki Rosji i współpracujących z nią podmiotów, wymierzonej m.in. w Polskę, Czechy, Rumunię, Hiszpanię i państwa bałtyckie.

³⁸ Tamże, s. 8.

³⁹ Zob. np. *Steal, deal and repeat: How cybercriminals trade and exploit your data*, Europol, <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/steal-deal-and-repeat-how-cybercriminals-trade-and-exploit-your-data> [dostęp: 15 VII 2025].

Skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniu terrorystycznemu musi być realizowane nie tylko przez pogłębianą współpracę (wywiadowczą, logistyczną, prawną, polityczną) wszystkich państw członkowskich UE, lecz także przez rozszerzone współdziałanie z NATO oraz innymi sojusznikami w różnych częściach świata, np. na Bliskim Wschodzie czy w Afryce. Celem jest budowanie wieloaspektowej odporności w wymiarze zewnętrznym i wewnętrznym. Zagrożeniem dla skutecznej realizacji planów przeciwdziałania terroryzmowi mogą być partykularne interesy poszczególnych państw członkowskich UE, trwający w niektórych z nich kryzys polityczny, rozdzźwięk w relacjach transatlantycznych, brak środków finansowych czy coraz częściej zapowiadany krach ekonomiczny.

Wnioski

1. Wskazane w raporcie TE-SAT 2025 zmiany w obrębie zjawiska terroryzmu dotyczą m.in. sukcesywnego obniżania się wieku terrorystów, a także wykorzystywania przez sprawców ataków coraz nowszych rozwiązań technologicznych, np. dronów, druku 3D czy sztucznej inteligencji.
2. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem są coraz silniejsze powiązania terrorystów z grupami przestępczymi oraz służbami specjalnymi państw. Ich przejawem są m.in. częste przypadki terroru czy dywersji w państwach członkowskich UE.
3. Chociaż w 2024 r. znacznie spadła liczba ataków terrorystycznych, to należy podkreślić wzrost liczby państw członkowskich UE, w których doszło do ataków. Wzrosła też liczba osób aresztowanych z powodu terroryzmu oraz skala międzynarodowych powiązań struktur terrorystycznych.
4. Dwa typy terroryzmu: dżihadystyczny oraz skrajnie lewicowy i anarchistyczny stanowiły najpoważniejsze wyzwanie dla bezpieczeństwa w wielu państwach członkowskich UE (ze względu m.in. na liczbę incydentów). Jedynie incydenty terrorystyczne we Włoszech miały znacznie szersze podłoże ideologiczne.
5. Unia Europejska potrzebuje nowego kompleksowego podejścia do zagrożeń związanych z terroryzmem. Jest to istotne ze względu na nasilenie i ewolucję analizowanego zagrożenia. Skuteczne przeciwdziałanie terroryzmowi musi być realizowane nie tylko

przez pogłębioną współpracę państw członkowskich UE, lecz także przez szersze współdziałanie z innymi sojusznikami.

Bibliografia

Wejkszner A., *Europejska armia kalifatu. Tom 1. Centrum supersieci*, Warszawa 2020.

Wejkszner A., *Europejska armia kalifatu. Tom 2. Peryferie supersieci*, Warszawa 2023.

Wejkszner A., *Samotne wilki kalifatu? Państwo Islamskie i indywidualny terroryzm dżihadystyczny w Europie Zachodniej*, Warszawa 2018.

Wojciechowski S., *Hybrydowy wymiar współczesnego terroryzmu a infrastruktura krytyczna. Analiza raportów Europolu TE-SAT z lat 2021–2024. Zagrożenia terrorystyczne i sabotażowe infrastruktury krytycznej*, „Terroryzm – studia, analizy, prewencja” 2025, wydanie specjalne: *Zagrożenia terrorystyczne i sabotażowe infrastruktury krytycznej*. <https://doi.org/10.4467/27204383TER.25.008.21511>.

Wojciechowski S., Wejkszner A., *Nowe oblicze zagrożenia terrorystycznego w Unii Europejskiej. Analiza „TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2024” i innych źródeł*, „Terroryzm – studia, analizy, prewencja” 2025, nr 7, s. 13–33. <https://doi.org/10.4467/27204383TER.25.025.21802>.

Źródła internetowe

Anklage gegen ein mutmaßliches Mitglied der ausländischen terroristischen Vereinigung „Islamischer Staat (IS)” wegen des Messerangriffs in Solingen erhoben, Der Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof, 27 II 2025 r., <https://www.generalbundesanwalt.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2025/Pressemitteilung-vom-27-02-2025.html> [dostęp: 20 VII 2025].

Anti-Semitism: Zurich attacker radicalised in Tunisia and online, swissinfo.ch, 25 III 2024 r., <https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-politics/zurich-stabber-radicalized-in-tunisia-and-online/74284770> [dostęp: 20 VII 2025].

Attack in Tuili during the night: hundreds of photovoltaic panels destroyed, L'Unione Sarda.it, 10 IX 2024 r., <https://www.unionesarda.it/en/sardinia/attack-in-tuili-during-the-night-hundreds-of-photovoltaic-panels-destroyed-nuyrob0o> [dostęp: 20 VII 2025].

Europol: Afryka jest problemem dla bezpieczeństwa Unii Europejskiej, Onet, 26 VI 2025 r., <https://wiadomosci.onet.pl/swiat/europol-afryka-jest-problemem-dla-bezpieczenstwa-unii-europejskiej/f6pm9xl> [dostęp: 20 VII 2025].

Europol, *TE-SAT. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2025*, https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU_TE-SAT_2025.pdf [dostęp: 20 VII 2025].

How crime is accelerated by AI, Europol, <https://www.europol.europa.eu/media-press/europol-podcast/episode-21-how-crime-is-accelerated-by-ai> [dostęp: 21 VII 2025].

Kourdi E., Bertrand N., *Trump pledges retaliation after two US soldiers, one civilian interpreter killed in Syria*, CNN, <https://edition.cnn.com/2025/12/13/politics/two-us-army-soldiers-killed-in-syria> [dostęp: 17 XII 2025].

'Make a Molotov Cocktail': How Europeans Are Recruited Through Telegram to Commit Sabotage, Arson, and Murder, Organized Crime and Corruption Reporting Project, 26 IX 2024 r., <https://www.occrp.org/en/investigation/make-a-molotov-cocktail-how-europeans-are-recruited-through-telegram-to-commit-sabotage-arson-and-murder> [dostęp: 20 VII 2025].

Observatory of Illicit Economies in West Africa, <https://riskbulletins.globalinitiative.net/download/wea-obs-012-screen-pdf.pdf> [dostęp: 10 VII 2025].

Pożary w Polsce. Kolumbijczyk miał działać na zlecenie Rosji. Ustalenia ABW, Rzeczpospolita, 29 VII 2025 r., <https://www.rp.pl/przestepczosc/art42769991-pozary-w-polsce-kolumbijczyk-mial-dzialac-na-zlecenie-rosji-ustalenia-abw> [dostęp: 30 VII 2025].

Russia's Crime-Terror Nexus. Criminality as a Tool of Hybrid Warfare in Europe, https://icct.nl/sites/default/files/2025-09/Russia%20Crime%20Terror%20Nexus_Criminality%20as%20a%20Tool.pdf [dostęp: 16 XII 2025].

Steal, deal and repeat: How cybercriminals trade and exploit your data, Europol, <https://www.europol.europa.eu/publication-events/main-reports/steal-deal-and-repeat-how-cybercriminals-trade-and-exploit-your-data> [dostęp: 15 VII 2025].

Szandelszky B., Josek P.D., Jenne P., *Slovak authorities charge 'lone wolf' with assassination attempt on the prime minister*, AP, 16 V 2024 r., <https://apnews.com/article/slovakia-prime-minister-shooting-fico-23faba11c0f371ef0f69a34861337ae0> [dostęp: 20 VII 2025].

Wojciechowski S., *Terrorism – old wine in new bottles*, Defence24, 21 VII 2025 r., <https://defence24.com/geopolitics/terrorism-old-wine-in-new-bottles> [dostęp: 25 VII 2025].

Wojny dronów: jak to się robi w Afryce [ANALIZA], Defence24, 31 V 2025 r., https://defence24.pl/technologie/wojny-dronow-jak-to-sie-robi-w-afryce-analiza#goog_rewarded [dostęp: 18 VII 2025].

Zadražilová J., *Atentátník se k činu rozhodl hned po prezidentských volbách*, Novinky.cz, 15 V 2024 r., <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-atentatnik-se-k-cinu-rozhodl-hned-po-prezidentskych-volbach-rekl-ministr-40471949> [dostęp: 20 VII 2025].

Akty prawne

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2017/541 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie zwalczania terroryzmu i zastępującej decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW oraz zmieniającej decyzję Rady 2005/671/WSiSW (Dz. Urz. UE L 88 z 31 III 2017 r.).

Prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski

Kierownik Zakładu Studiów Strategicznych i Bezpieczeństwa Międzynarodowego na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Główny analityk Instytutu Zachodniego w Poznaniu. Ekspert ds. bezpieczeństwa, w tym terroryzmu, Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Redaktor naczelny „Przeglądu Strategicznego”.

Dwukrotny stypendysta Fundacji na rzecz Nauki Polskiej i Departamentu Stanu USA. Laureat nagrody naukowej Prezesa Rady Ministrów RP oraz nagrody naukowej ufundowanej przez Unię Europejską. Członek m.in.: Komisji Bałkanistyki PAN, Rady Naukowej Centrum Badań nad Terroryzmem Collegium Civitas.

Autor wielu ekspertyz i analiz przygotowanych dla polskich i zagranicznych instytucji, a także publikacji z zakresu stosunków międzynarodowych oraz bezpieczeństwa wewnętrznego i międzynarodowego. Ekspert ds. bezpieczeństwa NATO DEEP eAcademy.

Kontakt: sebastian.wojciechowski@amu.edu.pl

Politolog, profesor w Zakładzie Studiów Strategicznych i Bezpieczeństwa Międzynarodowego na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Autor kilkudziesięciu publikacji na temat współczesnych stosunków międzynarodowych oraz problematyki terroryzmu międzynarodowego i radykalizmu islamskiego, m.in. dwutomowej monografii pt. *Europejska armia kalifatu*.

Kontakt: artur.wejkszner@amu.edu.pl